

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาพัฒนาการของอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนในสองด้าน คือ ด้านรูปแบบการค้าภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน (Intra-industry trade) และ การพัฒนาในระดับความสามารถทางเทคโนโลยีของผู้ผลิตรถยนต์และผู้ผลิตชิ้นส่วน สำหรับรูปแบบการค้าระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมยานยนต์ ผู้วิจัยสนใจขนาดการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศคู่ค้าหลักในภูมิภาคเอเชีย โดยเปรียบเทียบช่วงเวลาตั้งแต่ 1992 – 2011 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่อุตสาหกรรมยานยนต์ไทยเปลี่ยนผ่านจากการเป็นประเทศที่ผลิตเพื่อขายในประเทศเป็นหลัก มาสู่การผลิตเพื่อส่งออกในรบบบางรุ่น แบบแผนการค้าภายในอุตสาหกรรมเดียวกันได้แสดงให้เห็นว่ามีการแบ่งปันชิ้นส่วนระหว่างฐานการผลิตต่างๆ ในภูมิภาคนี้อย่างชัดเจนตั้งแต่หลังปี 2002 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นกลยุทธ์ของบริษัทรถยนต์ญี่ปุ่นและเหนี่ยวนำให้ทั้งอุตสาหกรรมจำเป็นต้องยกระดับความสามารถทางเทคโนโลยี ซึ่งข้อค้นพบที่สำคัญของงานวิจัยนี้คือหลักฐานการพัฒนาทางเทคโนโลยีในระดับที่สูงกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต กล่าวคือในปัจจุบันนี้ฐานผลิตในประเทศไทยได้เข้าร่วมในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่รวมถึงด้านวิศวกรรมผลิตภัณฑ์แล้ว วิศวกรคนไทยมีส่วนช่วยบริษัทแม่ในการพัฒนา และ ออกแบบ ชิ้นส่วนสำหรับรถรุ่นใหม่ ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีนี้ผลักดันให้ผู้ผลิตชิ้นส่วนคนไทยต้องพัฒนาตัวเอง และ ผลการวิจัยภาคสนามได้ค้นพบแนวโน้มใหม่ที่ค่ายรถยนต์ต้องการให้ผู้ผลิตชิ้นส่วนระดับที่หนึ่ง (first-tier suppliers) เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ร่วมกับทีมวิศวกรของบริษัทรถยนต์ด้วย แม้แรงจูงใจในเรื่องนี้เป็นผลมาจากความต้องการลดต้นทุนของผู้ผลิตรถยนต์ แต่ก็เป็นโอกาสเปิดโอกาสให้วิศวกรคนไทยของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยีได้

Abstract

This research examines the development of Thailand's automobile industry in two aspects, namely, the patterns of intra-industry trade and the evolution of technological development. The pattern of intra-industry trade in automobile and autoparts between Thailand and key trade partner was examined before and after being selected as a global production network for some specific types of vehicles. This study found that Thailand has

recently become a net exporter in vehicles and the level of intra-industry trade in autoparts has increased significantly since 2002. This finding confirms the importance of regional linkage between Thailand and key trade partners in Asia and the crucial role of Japanese car manufacturers. This compels both carmakers and part suppliers to improve their technological capabilities. Japanese carmakers have adopted a similar strategy in launching newly developed models in Thailand before later exporting to other countries. They need to have close collaboration from their affiliates and suppliers in Thailand in the ‘product development’ stage. Thai engineers have been extending their engineering capability over the past ten years and now are able to handle some elements of ‘product engineering’ stages instead of firms’ research centers in Japan. Research findings concerning key Thai first-tier suppliers confirm that they have been involved in the product development stage of some specific models. Japanese carmakers can reap the benefits of lower transaction and engineering costs, while Thai suppliers prosper from technological improvements.

Keywords: *Automobile industry, Technological development, Product development, Technology transfer, Supplier Involvement*